

Vnútorá smernica o ochrane detí

Obsah

Cieľ	2
Rozsah smernice	2
1. Definície	2
2. Oblasti, na ktoré sa smernica vzťahuje	4
2.1. Politika vo vzdelávaní	5
3. Implementácia smernice	6
3.1. Zodpovedné osoby	6
3.2. Hodnoty a zásady práce	6
3.3. Preventívne mechanizmy	7
3.3.1. Schvaľovací proces a nadväzovanie spolupráce	7
3.3.2. Poučenie a informovanie členov, podporovateľov a partnerov OZ	8
3.3.3. Opatrenia na minimalizáciu rizík	8
3.4. Mediálna komunikácia	10
3.5. Monitoring	10
3.6. Reporting	11
3.6.1. Reporting zo strany členov, podporovateľov a spolupracujúcich subjektov OZ	11
3.6.2. Reporting zo strany dieťaťa	12
3.7. Riešenie kolíznych a kritických situácií	12
3.8. Aktualizácia smernice	12
4. Dôležité kontakty	12
Príloha 1: Závazok dodržiavať Smernicu o ochrane detí a mládeže a Čestné vyhlásenie o bezúhonnosti	14
Príloha 2: Hlásenie o porušení alebo podozrení na porušenie ochrany detí a mládeže	15

Cieľ

Vzdelávacie aktivity, ktoré sú jadrom práce občianskeho združenia, zahŕňajú predovšetkým nepriamy ale i priamy kontakt s deťmi a mládežou. Aby pre nich OZ dokázalo zabezpečiť bezpečné a chránené prostredie, potrebujeme kvalitný mechanizmus ich ochrany s jasne identifikovanými potenciálnymi rizikami a účinnými mechanizmami ich prevencie, monitorovania, a tiež konkrétnymi krokmi, ktoré nám v prípade nutnosti umožnia zakročiť v najlepšom záujme vyššie zmienených skupín včas a efektívne. Touto vnútornou smernicou sa OZ zaväzuje vytvárať bezpečné prostredie a chrániť práva detí a mládeže pred akoukoľvek ujmu a nevhodným alebo škodlivým správaním, a to predovšetkým proaktívnym informovaním o spoločných pravidlách a monitorovaním ich dodržiavania pri realizovaní svojej činnosti a v prípade potreby zjednaním nápravy správania, ktoré nie je v súlade s touto smernicou. Smernica je pevne ukotvená v kľúčových hodnotách OZ a s právnym základom v Dohovore OSN o právach dieťaťa, Trestnom zákone (Zákon č. 300/2005 Z. z.), Zákone o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (Zákon č. 305/2005 Z. z.) a Zákone o obetiach trestných činov (Zákon 274/2017 Z. z.).

Rozsah smernice

Smernica sa vzťahuje na všetkých členov a v širšom zmysle podporovateľov a priaznivcov OZ, ktorí priamo alebo nepriamo participujú na činnosti a aktivitách OZ, vrátane konzultantov, dobrovoľníkov a stážistov či dodávateľov služieb. Zároveň sa vzťahuje na všetky externé subjekty, s ktorými OZ spolupracuje, tj. všetkých partnerov, sponzorov a klientov, ktorí priamo alebo nepriamo participujú na činnosti a aktivitách OZ. Ide najmä o základné a stredné školy vrátane všetkých žiakov, pedagógov, vedenia školy, rodičov; pracovníkov s mládežou a mladých ľudí samotných; mimovládne neziskové organizácie; finančných a nefinančných partnerov; zástupcov štátnych inštitúcií a samospráv; zahraničné organizácie; zástupcov médií a verejnosti.

Keď hovoríme o deťoch, dospelých, účastníkoch, pracovníkoch, spolupracovníkoch a pod., myslíme tým účastníkov aj účastníčky, pracovníkov aj pracovníčky, spolupracovníkov aj spolupracovníčky. Prajeme si, aby smernica chránila a usmerňovala všetky zainteresované osoby bez ohľadu na ich rodovú identitu, vedomostné, sociálne, finančné, kultúrne, náboženské a iné zázemie a aby sa rozmanitosti OZ komunity plne prispôbila.

1. Definície

Definícia dieťaťa

Vo vnútornej smernici definujeme dieťa podľa Dohovoru OSN o právach dieťaťa, ktorý bol postupne ratifikovaný 193 štátmi vrátane Slovenskej republiky, a tak zabezpečuje medzinárodný rámec na ochranu práv detí, nasledovne:

Dieťa je každá ľudská bytosť mladšia ako 18 rokov, ak podľa právneho poriadku, ktorý sa vzťahuje na dieťa, nie je dospelosť dosiahnutá skôr.

Definícia násillia a rizik

Porušovanie práv detí a zraniteľných dospelých sa prejavuje v rôznych formách. Násillie na deťoch je podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO)¹ najčastejšie páchané rodičmi alebo inými autoritami vo fyzickej, sexuálnej a psychickej forme, alebo tiež ako zanedbávanie. Nižšie definujeme tieto formy

¹ https://www.who.int/health-topics/violence-against-children#tab=tab_1 ²

<http://diskriminacia.sk/slovník/>

násilia a špecificky sa zameriavame na tie ohrozenia, ktoré sú relevantné pre vzdelávací kontext, v ktorom sa odohrávajú aktivity OZ.

1. Fyzické násilie

Za fyzické násilie považujeme cielené ublíženie dieťaťu alebo zraniteľnému dospelému použitím fyzickej sily, ktoré môže spôsobiť bolesť, zranenie, alebo akékoľvek zmeny fyzického stavu danej osoby, špecifickým príkladom môžu byť telesné tresty, ale tiež fyzické násilie medzi samotnými deťmi.

2. Psychické alebo emocionálne násilie

Za psychické alebo emocionálne násilie považujeme také prejavy správania a zaobchádzania s deťmi alebo zraniteľnými dospelými, ktoré negatívne alebo škodlivo ovplyvňujú mentálne zdravie a emocionálny stav danej osoby. Príkladom je ponižovanie, vyhrážky, zastrašovanie alebo iné spôsoby vynucovania vôle, manipulácia, verbálne útoky, šikana alebo kyberšikana. Do psychického a emocionálneho násilia patrí i nedostatočné vytvorenie prostredia, v ktorom sa dieťa alebo zraniteľný dospelý cíti bezpečne a chránene; v ktorom na nich nie sú kladené prehnane požiadavky a je im venovaná dostatočná láska, starostlivosť a pozornosť; v ktorom sú akceptovaní a ocenení; v ktorom sa môžu voľne vyjadrovať a komunikovať svoje potreby, emócie, hodnoty a názory a v ktorom nie sú diskriminovaní.

3. Diskriminácia

Ohrozenie dieťaťa alebo zraniteľného dospelého vo forme diskriminácie definujeme ako znevýhodňovanie alebo obmedzovanie jednotlivca alebo skupiny osôb, ktoré sa deje z dôvodu ich pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, veku, sexuálnej orientácie, viery, náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia.²V slovenskom vzdelávacom kontexte sa môže jednať najmä o segregáciu detí rómskeho pôvodu, napríklad v podobe vytvárania "rómskych tried", poprípade neopodstatnené kategorizovanie detí rómskeho pôvodu ako zdravotne alebo mentálne znevýhodnených a následné zaraďovanie do špeciálnych škôl alebo tried. Ďalšou formou diskriminácie v slovenskom vzdelávaní je nedostatočná schopnosť integrácie zdravotne alebo mentálne znevýhodnených detí do bežných tried.

4. Šikana

Za šikanu považujeme úmyselné fyzické alebo psychické týranie, kde je splnená podmienka prevahy fyzickej alebo psychickej sily nad obeťou. Každý aktér zároveň môže byť agresorom, ale aj obeťou. Špecifickou formou šikany je kyberšikana ktorá je podľa § 360b Trestného zákona definovaná ako úmyselné a podstatné zhoršenie kvality života inej osoby prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, počítačového systému alebo počítačovej siete, a to dlhodobým ponižovaním, zastrašovaním alebo neoprávneným konaním v jej mene alebo neoprávneným zverejnením alebo sprístupnením obrazového, zvukového alebo obrazovo-zvukového záznamu, ktorý je spôsobilý ohroziť vážnosť danej osoby alebo privodiť jej inú vážnu ujmu na právach.

5. Sexuálne násilie/zneužívanie

Sexuálnym násilím/zneužívaním rozumieme zahrnutie osoby do aktivity, ktorá má sexuálny charakter a pri ktorej absentuje skutočný súhlas. To znamená, že daná osoba buď z vývinového hľadiska nemá kapacitu dať súhlas, alebo je síce schopná súhlasiť, ale ozajstný súhlas v skutočnosti neudelila. Súhlas musí byť plne informovaný (teda osoba musí plne rozumieť povahe a významu danej aktivity), slobodný a dobrovoľný. Fyzický, emocionálny, psychologický, kognitívny alebo ekonomický nátlak je nezlučiteľný s pravým súhlasom. Súhlas nemôže byť platný, pokiaľ bol získaný prostredníctvom hrozby, zastrašovania alebo zneužitia pozície autority.²Sexuálne násilie/zneužívanie môže mať formu fyzického kontaktu (napr. znásilnenie alebo pokus o znásilnenie, dotýkanie sa intímnych miest obeť)

² <http://sexuálne-zneužívanie.sk/>

ale môže mať aj nefyzický charakter (napr. nútenie osoby k sledovaniu pornografického materiálu, ale aj nevhodné poznámky so sexuálnym podtónom).

6. Zanedbávanie

Za zanedbávanie považujeme také správanie k dieťaťu alebo mládeži, ktoré nezabezpečí základné fyzické a emocionálne potreby a nechráni základné práva a slobody, čo má krátkodobý alebo dlhodobý negatívny dopad na stav a rozvoj dieťaťa alebo zraniteľného dospelého.

7. Inštitucionálne zanedbávanie

V kontexte tejto smernice je dôležité špeciálne vyzdvihnúť inštitucionálne zanedbávanie, pod ktorým rozumieme neschopnosť zabezpečiť dostatočnú inštitucionálnu oporu pre deti a mládež v zmysle politik a etického kódexu, ktorými sa organizácia ako celok a jej zamestnanci a spolupracovníci ako jednotlivci riadia.

8. Zneužitie osobných údajov, informácií a fotografií

Ohrozenie zneužitia osobných údajov, informácií, fotografií alebo videí, vyplýva najmä z marketingovej činnosti OZ. Za zneužitie vyššie uvedených považujeme také využitie osobných údajov, informácií, fotografií alebo videí, ku ktorému zákonný zástupca dieťaťa alebo zraniteľný dospelý neposkytlí vyslovený súhlas.

9. Ohrozovanie slobody názoru a hodnôt

Vzhľadom na historický kontext a zameranie organizácie na občiansku výchovu je nutné vyzdvihnúť riziko ovplyvňovania názoru a hodnôt detí a zraniteľných skupín. Za negatívne ovplyvňovanie slobody názoru a hodnôt považujeme akúkoľvek formu straníckej politickej agitácie, manipulatívneho vzdelávania a vnucovania názorov a hodnôt dieťaťu alebo zraniteľnému dospelému a nerešpektovanie práva týchto skupín na vlastný názor a hodnoty.

10. Radikalizácia

Radikalizácia detí a mládeže je v prípade občianskeho a hodnotového vzdelávania, ktorým sa OZ vo svojej činnosti primárne venuje, reálnym ohrozením, ktorému je nutné venovať špeciálnu pozornosť. Pre ciele smernice radikalizáciu definujeme ako proces vzťahujúci sa k jednotlivcovi aj ku skupine, v ktorom sú rozvíjané extrémistické presvedčenia, názory, ideológie a správanie, tj. také, ktoré nie sú v súlade so základnými hodnotami otvorenej a demokratickej spoločnosti, ktoré nerešpektujú základné ľudské práva a slobody a môžu viesť k násiliu.

2. Oblasti, na ktoré sa smernica vzťahuje

Potenciálne riziká definované vyššie môžu v kontexte pôsobenia OZ nastať v dvoch oblastiach:

1. Interné prostredie a aktivity OZ

V prípade, že je prijímací proces nedostatočne komplexný, vzniká pri prijímaní nového člena do OZ riziko, že tento člen presadzuje hodnoty, ktoré nie sú v súlade s hodnotami IOV alebo hodnotami otvorenej a demokratickej spoločnosti. Následne tento člen môže predstavovať riziko pre deti a mládež ovplyvňovaním ich názoru, hodnôt, poprípade radikalizácie týchto skupín prostredníctvom aktivít tak, ako je to špecifikované nižšie.

Proces a kritériá výberu nových členov OZ, predovšetkým v prípade škôl, v sebe obsahujú dvojité riziko diskriminácie detí. Po prvé, ak kritériá a proces výberu nie sú dostatočne inkluzívne, existuje riziko systematickej diskriminácie určitého typu aktéra, čo môže mať za následok nerovný prístup k vzdelávaniu. Druhým rizikom diskriminácie je nedostatočné preskúmanie hodnôt a podmienok

potenciálneho člena v procese schvaľovania a následná podpora aktérov, ktorí diskriminujú deti, napríklad segregovaním detí rómskeho pôvodu ako zdravotne alebo mentálne znevýhodnených detí.

V rámci schvaľovacieho procesu, na základe ktorého OZ prijíma svojich členov, vzniká tak isto riziko diskriminácie pre mládež, konkrétne rozhodnutie neuzatvoriť alebo rozviazať spoluprácu, resp. členstvo, s danou osobou na základe pohlavia, rasovej alebo národnostnej príslušnosti, náboženského vyznania, politického zmýšľania, sexuálnej orientácie a ostatných faktorov uvedených v definícii vyššie.

Aktivity OZ zahŕňajú v oblasti skvalitňovania občianskeho vzdelávania na Slovensku plánovanie a realizáciu projektov a podujatí a tiež výskumnú a analytickú činnosť. V rámci týchto aktivít hrozí zo strany OZ riziko nezohľadnenia individuálnych potrieb detí a mládeže alebo nevedomej, resp. nezámiernej diskriminácie, preto je pri ich plánovaní a realizácii nevyhnutné postupovať nanajvyššie citlivo.

2. Externé prostredie

Kvalitný proces a kritériá výberu partnerov a spolupracujúcich subjektov sú pri ochrane práv detí a mládeže absolútne kľúčové. Pri nedostatočnom preverení spolupracovníkov a partnerov pred dohodnutím spolupráce vzniká riziko propagácie netransparentného alebo neetického partnera, a zároveň riziko diskriminácie a ovplyvňovania hodnôt a názorov detí a zraniteľných dospelých zo strany externého spolupracujúceho subjektu podobne, ako je definované v rámci interného prostredia. Pri spolupráci so zahraničnými subjektami hrozí navyše riziko nesúlady medzi Vnútrošnou smernicou o ochrane detí a zraniteľných dospelých a legislatívou, resp. zvyklosťami inej krajiny.

Pri spolupráci s médiami hrozí riziko zneužitia medializovaného obsahu, dezinterpretácie informácií, nedostatku komunikácie pri autorizácii obsahu či jeho ukradnutia.

2.1. Politika vo vzdelávaní

Občianske vzdelávanie predstavuje vzhľadom na charakter aktivít OZ špecifickú oblasť, v ktorej môže dôjsť k porušeniu smernice, predovšetkým v oblasti ohrozovania slobody názoru a radikalizácie (body 9 a 10 v časti 1. Definície). Nakoľko občianska náuka bola v minulosti zneužívaná pre účely politickej propagandy a v súčasnosti čelíme trendu zvyšujúcich sa nedemokratických nálad v spoločnosti, považujeme za nevyhnutné definovať občianske vzdelávanie, prostredníctvom ktorého sú vychovávaní uvedomelí a demokraticky zmýšľajúci občania.

Na školách dlhodobo prevláda názor, že politika do vyučovania nepatrí. Politika ako správa vecí verejných, teda praktické fungovanie štátu vrátane rozličných zákonov, dávok v nezamestnanosti, slobody prejavu a mnohých ďalších, je neoddeliteľnou súčasťou života každého občana, a je preto nemožné ju ignorovať i na pôde školy. Pedagógovia sa často politicky ladeným témam vyhýbajú, a to z rôznych dôvodov - nedostatok odbornosti, zlá skúsenosť či chýbajúca podpora od vedenia.

Zákon č. 245/2008 Z. z., ktorý upravuje dianie v školách a školských zariadeniach hovorí, že "[v] školách a v školských zariadeniach sa zakazuje činnosť politických strán a politických hnutí a ich propagácia" (čl. 1, § 151). Diskutovať so žiakmi o politike na úrovni hodnôt, akými sú napr. základné demokratické princípy či ľudské práva, je tak i v súlade s platnou legislatívou, na ktorú sa učitelia či vedenie škôl odvoláva v domnení, že v škole je zakázaná diskusia o politike ako takej.

Je preto nevyhnutné rozlišovať medzi politikou straníckou, ktorá je využívaná ako nástroj získavania moci a vplyvu, a politikou nestraníckou, ktorá je súčasťou života nielen učiteľov, ale i žiakov, a jej poznanie pomáha vytvárať morálny a občiansky základ, a zároveň podporuje schopnosť vytvárať si vlastné názory a kriticky vyhodnotiť ponúkané informácie.

Medzi zásady, ktoré je pri občianskej výchove a vzdelávaní vhodné dodržiavať, patrí:

- uvádzanie a zdieľanie príkladov z reálneho života, ktoré je pozitívne vnímané i z pohľadu samotných žiakov, a ktoré umožňuje lepšie pochopiť dané učivo,

- priznanie kontroverzie, vďaka ktorému sú žiaci vystavení protichodným názorom a je u nich rozvíjaná schopnosť tolerancie, rešpektu a pochopenie slobody názoru,
- postupné scitlivovanie ku kontroverzným témam, ktoré umožní i zapojenie konzervatívnejších žiakov/rodičov,
- realizácia občianskeho vzdelávania s dôrazom na rozvoj kritického myslenia a s tým spojené skúmanie politických stratégií a taktík, ktoré vedie k zvyšovaniu schopnosti rozoznávať populizmus a manipuláciu,
- diskusia reflektujúca aktuálne dianie v spoločnosti, ktorá rozvíja schopnosť argumentovať a kriticky hodnotiť kvalitu ponúkaných informácií,
- pochopenie konceptu zodpovednosti, ktorá sa spája so slobodou a ktorú nesie každý občan v demokratickej spoločnosti,
- akceptovanie názoru žiaka zo strany učiteľa, dôraz na schopnosť sformulovania vlastného názoru nad schopnosťou zvoliť správnu/nesprávnu odpoveď.

3. Implementácia smernice

3.1. Zodpovedné osoby

Nevyhnutnosť vypracovať smernicu o ochrane detí a mládeže (ďalej len "smernica") a riadiť sa ňou bola aktuálnymi členmi OZ jednohlasne odsúhlasená. Vypracovaním smernice bol poverený riaditeľ OZ, ktorý za osobu zodpovednú za implementáciu smernice, resp. manažéra smernice, určil Mariána Bauera. Zodpovednosť a s ňou súvisiaca plná kompetentnosť sa pritom vzťahujú na všetky aspekty procesu jej implementácie mimo osobnej a individuálnej zodpovednosti jednotlivých členov a podporovateľov OZ v internom aj externom prostredí.

Manažér smernice zodpovedá okrem iného za:

- informovanie členov, podporovateľov, partnerov a ďalších spolupracujúcich subjektov o pravidlách a mechanizmoch uvedených v smernici i o zmenách v nej,
- implementáciu smernice v rámci OZ a monitorovanie jej dodržiavania,
- zhromažďovanie a správu informácií o legislatívnych požiadavkách, príkladoch dobrej praxe a pod. v oblasti ochrany detí a mládeže,
- poskytovanie podpory a usmerňovanie členov OZ v oblasti ochrany detí a mládeže.

Osobná a individuálna zodpovednosť členov, podporovateľov, partnerov a ďalších spolupracujúcich subjektov, vrátane živnostníkov, konzultantov, dobrovoľníkov a stážistov či dodávateľov služieb, ktorí priamo alebo nepriamo participujú na činnosti a aktivitách OZ, rozsah a postup jej vymožitelnosti sú popísané nižšie. Všetky hodnoty, zásady práce, preventívne a opravné mechanizmy sa pritom na nich vzťahujú v plnom rozsahu vrátane prípadných budúcich aktualizácií smernice.

3.2. Hodnoty a zásady práce

Medzi kľúčové hodnoty, ktoré poskytujú pevný základ pre prácu OZ, ale aj pre smernicu, patria najmä:

- rešpektovanie základných ľudských práv a slobôd a ľudskej dôstojnosti,
- tolerancia rozmanitosti a rovnaký prístup ku všetkým ľuďom,
- participácia a vypočutie každého jedného hlasu bez ohľadu na vek, pohlavie, sociálne, ekonomické či kultúrne zázemie, sexuálnu orientáciu, vierovyznanie a pod.,
- tímovosť a spolupráca na základe zdieľanej vízie,
- spravodlivé a férové jednanie,
- individuálny a ľudský prístup ku každému dieťaťu aj dospelému a rešpektovanie ich individuálnych potrieb,

- zákaz straníckej, náboženskej a inej indoktrinácie a vedenie žiakov k tvorbe vlastného názoru,
- priznanie kontroverzie a poskytnutie kontextu sporne vnímaných tém,
- podpora všetkých detí a mladých ľudí v komunikovaní a presadzovaní ich potrieb, práv a záujmov, ale aj občianskej zodpovednosti,
- dôraz na systémový dopad,
- dôraz na kvalitu a inováciu v prevahe nad kvantitou.

V duchu dodržiavania a implementácie horeuvedených hodnôt do každodennej praxe na profesionálnej aj ľudskej úrovni je potrebné zo strany členov OZ ale i ostatných podporovateľov a spolupracujúcich subjektov dodržiavať aj sériu základných zásad interakcie s deťmi a zraniteľnými dospelými. Ich cieľom je v čo najväčšej možnej miere eliminovať výskyt rôznych foriem násillia, zneužívania, zanedbávania a rizík (definovaných v časti 1 tejto smernice) a v prípade ich výskytu vhodne intervenovať. Spoločným menovateľom jednotlivých zásad je pritom ochrana a bezpečie detí a mládeže počas akejkoľvek interakcie s internými aj externými zástupcami OZ a počas vzájomnej interakcie medzi sebou.

Každý z členov OZ by mal:

- vedieť, čo je zneužívanie detí a mládeže,
- rešpektovať oznamovaciu povinnosť vyplývajúcu z v § 340 a 341 Trestného zákona (Zákon č. 300/2005 Z. z.) a z § 7 Zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (Zákon č. 305/2005 Z. z.),
- v prípade, že sa mu zdôverí dieťa alebo mladý účastník o zážitkoch násillia alebo zneužívania, rešpektovať princíp prezumpcie statusu obete ukotvený v § 3, ods.1 Zákona o obetiach trestných činov (Zákon 274/2017 Z. Z.),
- vedieť spozorovať prejavy zneužívania a nahlásiť ich osobe zodpovednej za implementáciu tejto smernice,
- poznať jednotlivé kroky a procesy súvisiace s hlásením zneužívania a v prípade potreby postupovať podľa týchto krokov,
- rešpektovať základné ľudské práva a ku všetkým ľuďom pristupovať spravodlivo, ohľaduplne, s úctou a rešpektom,
- chrániť fyzické a psychické zdravie, bezpečie a najlepší záujem detí a mládeže,
- podporovať deti a mladých ľudí, aby sa nebáli vyjadriť svoj názor a ich názor rešpektovať,
- pristupovať k občianskemu vzdelávaniu v súlade s hodnotami a zásadami uvedenými vyššie, t.j. predovšetkým bez indoktrinácie a presadzovania nedemokratických názorov s dôrazom na otvorenú diskusiu a rozvoj kritického myslenia žiakov reflektujúc aktuálnu spoločenskú situáciu,
- rešpektovať právo na súkromné informácie za každých okolností, s výnimkou situácie, ktorá je v rozpore s tzv. oznamovacou povinnosťou ukotvenou v § 340 a 341 Trestného zákona,
- v rámci aktivít OZ zabezpečiť v prípade fotografovania, filmovania alebo spracovania osobných údajov, na ktorých je účastník identifikovateľný, jeho písomný súhlas, resp. v prípade, že je účastníkom dieťa, súhlas jeho zákonného zástupcu.

Žiadny z členov OZ by nemal:

- správať sa provokatívne alebo nevhodným správaním dať podnet na obvinenie zo zneužívania dieťaťa alebo mládeže,
- nadväzovať fyzický kontakt a prejavovať pozornosť deťom a mládeži spôsobom, ktorý nerešpektuje ich osobný priestor a je kultúrne alebo inak nevhodný,
- kohokoľvek diskriminovať, znevažovať, zahanbovať, ponižovať a spôsobovať akúkoľvek formu psychického týrania,

- správať sa spôsobom, ktorý môže priamo fyzicky dieťaťu alebo mladému človeku ublížiť alebo ho vystaviť riziku zneužitia,
- podporovať správanie iných dospelých (zamestnancov, dobrovoľníkov, stážistov a iných), ktorí by porušovali zásady tejto smernice, a obhajovať ich,
- prezentovať názory, ktoré nie sú v súlade s demokratickými hodnotami a presadzovať ich na úkor názorov detí a mládeže,
- fotiť, filmovať a žiadať súkromné informácie mimo tých, ktoré sú odsúhlasené a potrebné pre marketingové a prezentačné účely, a nevhodne ich používať.

3.3. Preventívne mechanizmy

3.3.1. Schvaľovací proces a nadväzovanie spolupráce

Schvaľovanie nových členov OZ je založené primárne na zdieľaní kľúčových morálnych hodnôt a vnútornej motivácie a jeho podmienky udáva štatút OZ. Pri schvaľovaní nových členov kladieme dôraz na inklúziu a odmietame diskrimináciu akéhokoľvek charakteru. Každý nový člen je povinný oboznámiť sa s obsahom smernice, ktorú obdrží v elektronickej podobe spolu so štandardmi ochrany detí a mládeže uvedenými vyššie. Potenciálny člen OZ je povinný v elektronickej prihlasovacom formulári potvrdiť, že obsahu smernice porozumel a zaväzuje sa dodržiavať všetky uvedené pravidlá a zásady. Potenciálny člen rovnako ako ďalšie spolupracujúce osoby a subjekty, ktoré neprichádzajú do priameho kontaktu s deťmi a zraniteľnými dospelými, v elektronickej Čestnom prehlásení, ktoré v kontexte OZ nahrádza výpis z registra trestov, prehlasujú svoju bezúhonnosť (viď príloha 1).

Pri nadväzovaní spolupráce s organizáciami a školami rovnako odmietame diskrimináciu akéhokoľvek druhu a kladieme dôraz na rozmanitosť a inkluzívnosť, tj. je našim cieľom spolupracovať so školami všetkých typov bez ohľadu na ich lokalitu v rámci Slovenska a so širokým spektrom organizácií. Nadviazaniu spolupráce takisto predchádza dôsledné preskúmanie aktivít a hodnôt budúcich partnerov OZ, pričom výber je podmienený i dobrými referenciami. Pri finančných partneroch je sledovaná obzvlášť transparentnosť a zdroje príjmu, resp. oblasť podnikania. Pred uzatvorením dohody o spolupráci je nový partner oboznámený s hodnotami OZ a informovaný o smernici. V rámci oblastí, ktoré sa ho týkajú, je spolupracujúca osoba alebo subjekt povinný postupovať v súlade so zásadami, ktoré sú v smernici uvedené.

3.3.2. Poučenie a informovanie členov, podporovateľov a partnerov OZ

Členstvo v OZ je okrem iného podložené vysokou mierou morálnej integrity a zodpovedným a profesionálnym prístupom k práci a povinnostiam. Spolupráca v rámci IOV je založená na vzájomnej dôvere a participatívnom modeli riadenia. Pre zabezpečenie dlhodobého stavu, ktorý je v súlade s hodnotami OZ, je každý novoprijatý člen alebo spolupracujúci subjekt pri nadväzovaní spolupráce poučený o vyznávaných hodnotách vrátane tých, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou ochrany detí a mládeže a je povinný prečítať si túto smernicu, ktorú obdrží v elektronickej podobe spolu so štandardmi ochrany detí a mládeže. Pre všetkých členov platí odporúčanie umiestniť tieto štandardy viditeľne v rámci kancelárie, resp. priestorov, v ktorých vykonávajú svoju pracovnú činnosť. Smernica a štandardy sú tak isto dostupné na webovej stránke OZ. Priaznivci OZ a ďalšie kooperujúce subjekty sú o vnútornej smernici informovaní taktiež prostredníctvom výročných správ OZ.

Všetci členovia výkonného výboru IOV absolvujú raz ročne stretnutie vedené manažérom smernice, ktorého cieľom je zabezpečiť dostatočnú informovanosť a pripravenosť reagovať na kritické situácie spojené s ochranou detí a mládeže.

Okrem vyššie uvedeného je členom výkonného výboru OZ nad rámec pravidelných stretnutí v tejto oblasti umožnené ďalšie dobrovoľné vzdelávanie a vysoký dôraz je kladený na ich samovzdelávanie, sebarozvoj a sledovanie trendov v otázke ochrany psychického a fyzického zdravia detí a mládeže. V

prípade, že člen výkonného výboru z vlastnej iniciatívy predstavi ďalšiu možnosť vzdelávania, ktorá je v zmysle tejto smernice relevantná, OZ mu po dohode umožní účasť na predmetnom vzdelávaní, príp. uhradí náklady s ním spojené.

V prípade, že člen alebo podporovateľ OZ, príp. iný spolupracujúci subjekt, nepostupuje v súlade s hodnotami OZ, v závislosti od závažnosti situácie je povinný zjednať nápravu podľa postupu uvedeného v tejto smernici. V prípade, že nápravu nie je schopný zjednať, príp. je porušenie obzvlášť závažné, OZ s danou osobou alebo subjektom ukončí spoluprácu.

3.3.3. Opatrenia na minimalizáciu rizík

Riziko	Preventívne opatrenie	Frekvencia
Členovia OZ nemajú dostatok informácií o tom, ako predchádzať porušovaniu smernice a riešiť krízové situácie v rámci ochrany detí a mládeže.	Pravidelné stretnutie členov výkonného výboru OZ pod vedením manažéra smernice, diskusia na tému ochrany detí a mládeže, zdieľanie nových skúseností a pozorovaní.	1x za rok
Smernica nereflektuje aktuálne potreby detí a mládeže, je neaktuálna.	Pravidelná revízia smernice manažérom smernice reflektujúca podnety ostatných členov OZ	Priebežne, najmenej 1x za dva roky
Dieťa/zraniteľný dospelý je zanedbávaný alebo inštitucionálne zanedbávaný ako je uvedené v časti 1. Definície.	Externé subjekty spolupracujúce s OZ sú oboznámené so smernicou o ochrane detí a mládeže a zaväzujú sa vykonávať svoju činnosť v súlade s ňou.	Pravidelne pri nadviazaní spolupráce s novým subjektom.

<p>Dieťa/zraniteľný dospelý je vystavený fyzickému, psychickému alebo sexuálnemu násiliu/zneužitiu, šikane alebo diskriminácii ako je uvedené v časti 1. Definície.</p>	<p>Členovia a podporovatelia OZ a spolupracujúce subjekty sú pri úvodnom rozhovore poučení o hodnotách, ktorými sa OZ riadi, a sú povinní prečítať si smernicu.</p> <p>Členovia OZ potvrdzujú svoju bezúhonnosť v elektronickom Čestnom vyhlásení.</p> <p>Zoznam zásad práce s deťmi a mládežou, ktorý má základ v tejto smernici, je na odporúčanie OZ viditeľne umiestnený v kancelárii členských organizácií a na webovej stránke OZ a členovia OZ sú povinní sa s ním oboznámiť a riadiť sa ním.</p>	<p>Pravidelne pri prijatí nového člena, v prípade účastníkov pri každej aktivite realizovanej OZ.</p>
	<p>Účastníci aktivít OZ, medzi ktorými môžu byť deti a/alebo mládež, sú poučení o krokoch, ktoré majú podstúpiť v prípade, že dôjde k ich ohrozeniu.</p>	
<p>Únik alebo zneužitie osobných údajov dieťaťa/zraniteľného dospelého.</p>	<p>Osobné informácie sú spracúvané podľa vnútornej smernice o ochrane osobných údajov, ktorá je v súlade s GDPR.</p> <p>Pred zhotovovaním obrazového alebo zvukového materiálu je osoba informovaná a poskytuje svoj súhlas (v prípade detí poskytuje súhlas ich zákonný zástupca).</p> <p>V smernici sú jasne popísané zásady spolupráce s médiami.</p>	<p>Pravidelne pri každej aktivite realizovanej OZ.</p>

Názory a hodnoty detí/zraniteľných dospelých sú potláčané a osoby sú vedené k radikalizácii, najmä v kontexte občianskej výchovy na školách ako je uvedené v časti 1. Definície.	Školy, s ktorými OZ spolupracuje, sú poučené o hodnotách, ktorými sa OZ riadi, a sú povinné vyjadriť svoj súhlas so smernicou.	Pravidelne pri nadviazaní spolupráce s novou školou alebo učiteľom.
--	--	---

3.4. Mediálna komunikácia

OZ sa zaväzuje spolupracovať iba s dôveryhodnými médiami, ktoré sú informované o hodnotách OZ a ktoré pracujú v súlade s nimi. Žiaden obsah, ktorý OZ médiám poskytne, nie je publikovaný bez autorizácie niektorým z členov výkonného výboru. Pri poskytovaní obsahu médiám dbajú členovia OZ na zachovanie dôstojnosti každého dieťaťa a za každých okolností berú do úvahy jeho najlepší záujem. V žiadnom prípade nie sú zverejňované citlivé, znevažujúce, diskriminujúce či zmanipulované informácie a vizuálny obsah, ani informácie vytrhnuté z kontextu.

Pri zhotovovaní akýchkoľvek fotografií, videí alebo zvukového záznamu počas realizovaných aktivít si OZ na základe Všeobecného nariadenia o ochrane údajov (GDPR) a zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov vopred vyžiada od účastníkov súhlas. Účastníci sú v danom čase informovaní o tom, že je vytváraný vizuálny alebo zvukový záznam, ako aj o spôsobe jeho spracovania a publikovania. Účastníci sú oboznámení o tom, že so zhotovovaním záznamu nemusia súhlasiť a v takomto prípade je pre nich pripravená zóna, ktorá nebude snímaná, príp. budú ich fotografie alebo video záznam zhotovované tak, aby daných účastníkov nebolo možné rozoznať.

Všetky získané informácie sú riadne spracovávané predovšetkým interne v rámci OZ a sú uchovávané s dôrazom kladeným na ich ochranu. Účastníci aktivít sú vopred informovaní o tom, že svoj súhlas so spracovaním osobných údajov môžu kedykoľvek odvolať i so spôsobom, ako tak urobiť.

3.5. Monitoring

OZ pravidelne participatívne hodnotí a reviduje svoje aktivity, interné pravidlá a prístupy v záujme ich aktualizácie, spoločenského kontextu a súladu so zásadami na ochranu detí a zraniteľných dospelých. Za tento proces zodpovedá výkonný výbor OZ v súčinnosti s manažérom smernice.

Dodržiavanie zásad uvedených v smernici bude pravidelne (najmenej však 1x za rok) realizované prostredníctvom prieskumu na náhodnej vzorke konečných prijímateľov aktivít OZ. Prieskum bude prebiehať prostredníctvom elektronického dotazníka, ktorý bude obsahovať otázky zamerané na porušenie smernice členmi OZ alebo inými spolupracujúcimi subjektmi, spôsob hlásenia daného porušenia a proces riešenia a nápravy.

Manažér smernice, resp. členovia výkonného výboru tým poverení, tak isto pravidelne vykonávajú overovanie kvality a náhodnú kontrolu dodržiavania smernice u členov a podporovateľov OZ a ďalších spolupracujúcich subjektov, predovšetkým počas realizácie aktivít OZ. O zisteniach sa členovia výkonného výboru navzájom informujú počas pravidelných stretnutí.

V prípade, že člen OZ alebo spolupracujúci subjekt nepostupuje podľa zásad uvedených v smernici, je na skutočnosť upozornený manažérom smernice a je jeho povinnosťou zjednať nápravu. V prípade závažného porušenia postupuje manažér smernice podľa krokov uvedených v tejto smernici (viď časť 3.6. Reporting). Dlhodobá neschopnosť člena OZ alebo spolupracujúceho subjektu pracovať v súlade s touto smernicou a/alebo hrubé porušenie niektorej zo zásad v nej uvedených môže viesť k ukončeniu členstva, resp. rozviazaniu spolupráce.

3.6. Reporting

3.6.1. Reporting zo strany členov, podporovateľov a spolupracujúcich subjektov OZ

Všetci členovia, podporovatelia a spolupracujúce subjekty by mali byť schopné rozpoznať znaky násillia a rizík, ktoré ohrozujú bezpečnosť a zdravie detí a mládeže. V prípade, že je člen OZ priamo svedkom situácie, v ktorej dochádza k ohrozeniu dieťaťa alebo mládeže, je mu informácia o takejto situácii poskytnutá iným svedkom alebo priamo dieťaťom, ktorý sa mu zdôverí, je člen alebo podporovateľ OZ a každý iný spolupracujúci subjekt OZ povinný:

1. Bezodkladne vyplniť Hlásenie o porušení alebo podozrení na porušenie ochrany (vid' príloha 2). V prípade, že ide o nahlásenie zo strany obete je potrebné situáciu v hlásení popísať čo najvernejšie podľa slov dotknutej osoby,
2. Nahlásiť vzniknutú skutočnosť manažérovi smernice ústne alebo iným, pre konkrétnu situáciu vhodným, spôsobom. Pracovník je povinný incident nahlásiť bez ohľadu na to, či bol priamym svedkom porušenia ochrany bezpečia alebo mu bola informácia sprostredkovaná inou osobou alebo samotným dieťaťom,
3. V súčinnosti s manažérom smernice podľa rozsahu a závažnosti porušenia informovať ďalšie relevantné osoby, príp. relevantné orgány a inštitúcie na lokálnej a/alebo národnej úrovni, tj. informovať školu, obecné/mestské zastupiteľstvo, políciu, okresnú prokuratúru alebo okresný súd, príp. Generálnu prokuratúru. V prípade, že ide o prípad podozrenia z násillia alebo zanedbávania zo strany rodičov alebo zákonných zástupcov je relevantným orgánom najbližší orgán socialnoprávnej ochrany detí a socialnej kurately sídliači na Úrade práce, socialných vecí a rodiny.
4. Ak je to v konkrétnej situácii možné, zabezpečiť, aby ohrozené osoby neboli vystavené žiadnemu ďalšiemu zaobchádzaniu, ktoré nie je v súlade s touto smernicou, a poskytnúť im v rámci svojich možností potrebnú pomoc, tj. napr. zabrániť ďalšiemu kontaktu medzi dieťaťom a páchatel'om,

Manažér smernice vyhodnotí závažnosť situácie a v prípade potreby následne zvolá stretnutie výkonného výboru, na ktorom s jeho členmi prediskutuje ďalšie kroky, ktoré budú v rámci incidentu zapríčineného členom alebo podporovateľom OZ alebo iným spolupracujúcim subjektom ďalej zrealizované. OZ si vyhradzuje právo pri závažnom porušení dohodnutých pravidiel a zásad v smernici ukončiť spoluprácu s daným jednotlivcom alebo organizáciou.

OZ sa zároveň zaväzuje vytvárať otvorenú atmosféru a povzbudzovať svojich členov a podporovateľov k zdieľaniu akéhokoľvek podozrenia o porušení ochrany bezpečia detí. Oznamovatelia (tzv. whistlebloweri) budú v prípade nahlásenia vzniknutej skutočnosti alebo podozrenia na ňu za každých okolností vypočutí manažérom smernice a v prípade potreby budú podstúpené kroky na ich ochranu a zachovanie anonymity.

3.6.2. Reporting zo strany dieťaťa

Deti a mládež, ktorí prichádzajú do kontaktu s členmi alebo podporovateľmi OZ, či inými spolupracujúcimi subjektmi, sa môžu v prípade, že sa stali svedkami porušenia smernice alebo boli priamo jeho obeťou, obrátiť na manažéra smernice. Obeť alebo svedok môže o incidente manažéra informovať ústne, príp. emailom alebo telefonicky. Manažér smernice, príp. člen OZ, ktorému sa obeť alebo svedok so skutočnosťou zdôverila, bezodkladne po zistení tejto skutočnosti vyplní Hlásenie o porušení alebo podozrení na porušenie ochrany detí a mládeže (vid' príloha 2) a postupuje podľa krokov uvedených v časti 3.6. Reporting.

3.7. Riešenie kolíznych a kritických situácií

Krízové a kolízne situácie, ktoré vo vzťahu k deťom alebo mládeži vzniknú, sú riešené okamžite a v súlade s vnútornými hodnotami OZ. Členovia a podporovatelia OZ a ďalšie spolupracujúce subjekty

sa zaväzujú presadzovať rovnaký prístup ku všetkým zainteresovaným osobám a konzistentnosť v uplatňovaní interných pravidiel. Osobou zodpovednou za riešenie vzniknutých situácií a tiež kontaktnou osobou v prípade podozrenia z porušenia tejto smernice je manažér smernice.

Členovia OZ sa tak isto zaväzujú v závislosti od rozsahu a závažnosti porušenia v záujme zachovania bezpečia a v najlepšom záujme ohrozenej osoby dodržiavať mlčanlivosť a o vzniknutých skutočnostiach informovať iba osoby relevantné pre ich riešenie.

V rámci prevencie neadekvátneho vyhodnotenia a riešenia vzniknutej situácie z dôvodu neinformovanosti alebo nepripravenosti danú situáciu riešiť sú členovia OZ v téme ochrany detí a mládeže pravidelne informovaní a vzdelávaní.

3.8. Aktualizácia smernice

V záujme zachovania aktuálnosti a relevantnosti vo vzťahu k ochrane detí a mládeže je táto smernica priebežne (najmenej však raz za 2 roky) prehodnocovaná a aktualizovaná podľa potreby, resp. vzniknutých skutočností, ktoré si vyžadujú úpravu postupov v nej uvedených. Za aktualizáciu smernice rovnako ako za informovanie členov, podporovateľov, dobrovoľníkov a iných spolupracujúcich subjektov, zodpovedá manažér smernice.

4. Dôležité kontakty

Manažér smernice o ochrane detí a mládeže:

Marián Bauer 0911 974 652

musadetva@gmail.com

Generálna prokuratúra SR: 02 / 208 37 505, 02 / 5953 2505 gpsr@genpro.gov.sk

Detský ombudsman: +421 (0)2/ 32 19 16 91

info@komisarpredeti.sk

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny:

0800 191 222

Telefónna Linka detskej istoty: 116 111

Internetová on-line poradňa IPčko: www.ipecko.sk

Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia páchaného na deťoch Detstvo bez násilia: www.detstvobeznasilia.gov.sk

Záchranná a hasičská služba, polícia: 112

Záchranná služba: 150, 112

Polícia: 158, 112

Hasičská služba: 155, 112

Detva, 13. október 2023

Príloha 1: Závazok dodržiavať Smernicu o ochrane detí a mládeže a Čestné vyhlásenie o bezúhonnosti

Závazok dodržiavať Smernicu o ochrane detí a mládeže

Potvrdzujem, že som si prečítal/a Smernicu o ochrane detí a mládeže a plne porozumel/a záväzku OZ MUSA (OZ) tieto práva chrániť, rovnako ako aj jednotlivým mechanizmom prevencie, monitorovania, hlásenia incidentov a v prípade nutnosti aj efektívnej reakcie, a to vždy v najlepšom záujme dieťaťa alebo mládeže.

Zároveň vyjadrujem svoj súhlas s princípmi a hodnotami, ktorými sa táto smernica riadi a počas mojej spolupráce, resp. členstva v OZ sa zaväzujem Smernicu dodržiavať a implementovať podľa určených mechanizmov.

Čestné vyhlásenie o bezúhonnosti

Čestne vyhlasujem, že som nebol/a právoplatne odsúdený/á za trestný čin. Uvedené môžem na vyzvanie kedykoľvek preukázať výpisom z registra trestov.

Bol som poučený, že v prípade podania nepravdivého čestného prehlásenia môžem byť postihnutý za priestupok na základe § 39 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

*Meno, miesto a čas vyplnenia formulára, resp. čestného vyhlásenia, budú zaznamenané online pre každého člena, priaznivca alebo iný kooperujúci subjekt.

Príloha 2: Hlásenie o porušení alebo podozrení na porušenie ochrany detí a mládeže

Hlásenie o porušení alebo podozrení na porušenie ochrany detí a mládeže

1. Informácie o vás Meno a priezvisko:

Pracovná pozícia:

Tel. číslo:

E-mailová adresa:

Váš vzťah k dieťaťu:

2. Informácie o dieťati/

Meno a priezvisko:

Pohlavie:

Vek:

Rodič/zákonný zástupca:

Boli ohrozené viaceré deti? ÁNO NIE

Ak boli ohrozené viaceré osoby, uveďte, prosím, informácie o nich:

Meno a priezvisko:

Pohlavie:

Vek:

Rodič/zákonný zástupca:

3. Informácie o udalosti

Odkiaľ ste získali informácie o udalosti?

- A. podozrenie, ktoré máte ohľadom ohrozenia dieťaťa na základe znakov, ktoré ste spozorovali ...
- B. udalosť, ktorej ste boli priamym svedkom
- C. udalosť, o ktorej vás informovala tretia osoba (kolega, spolupracovník, stážista, účastník aktivity atď.)
- D. udalosť, o ktorej vás informovalo dieťa

Uveďte hlavné informácie, ktoré o (údajnom) incidente máte, najmä kto (meno, priezvisko, rola/pozícia, vzťah k obeti), čo, kedy a kde (údajne) spáchal a či boli prítomní svedkovia. Popíšte aj

ďalšie okolnosti predmetného incidentu, pokiaľ sú Vám známe. V popise, prosím, jasne rozlišujte fakty od domnienok (fakt je to čo ste buď videli alebo počuli, domnienka je Vaša subjektívna interpretácia predmetného incidentu).

.....
.....
.....
.....
.....

Popíšte kroky, ktoré ste podstúpili v záujme ochrany ohrozeného dieťaťa. Ak ste doposiaľ v záujme zachovania bezpečia obete nepodstúpili žiadne kroky, uveďte túto informáciu.

.....
.....
.....
.....
.....

Dátum:

Podpis: